

Pilistvere pasun

Pilistvere küla oma leht

Heinakuu 2012 Issanda aastal

Väljaandja Barlo Kirjastus Pilistveres 2012

Maad kuulab ja lehe pani kokku Pille-Riin P.Kalmus

Trükiarv 500 tk. Jagamiseks tasuta.

Kõik mõtted on teretulnud!

Intervjuu Teeme Ära! koordinaatori ja elu edenemise aktivisti Toomas Trapidoga.

Oled avalikult ja julgelt välja toonud teemat külade iseisvumisest.

See on minu sügav veendumus. Ühalt-alla ei saa täna väga palju organiseerida – tulemused ei tööta. Teistpidi, jõuetuse ja hirmutunnet on inimestes sees tihti liialt palju, et võtta ise endale vastutust elukorralduse eest.

Olen välja pakkunud idee – külad võiksid teatud eluvaldkondi ise korraldada. Olgu selleks siis poed (mida juba ka on) või ka koolid. Näiteks algkoolid: külade grupid panevad kooli käima ning riik koos kohaliku omavalitsusega tuleb vastu rahaliselt: sõlmatakse kolmepoolne kokkulepe: inimeste algatus ning riigi ja KOV poolne rahastus antakse kooli eest vastutavale kohalikele organisatsioonile.

Samasugust loogikat saaks kasutada ka perearsti valdkonnas – see tagaks parema kättesaadavuse.

Mille tahta see jääb?

Raske öelda. Ühelt poolt ebasabiilsus ja inimeste liikumine-mobiilsus (tööd mujal, inimesed tulevad-lähevad), mis raskendab pikemaajaliste plaanide tegemist. Teisalt võibolla ka mõttemustrite jäikus. Süvenenud on paternalistlik mõtteviis riigi ja KOV poolt: meie korraldame ja vastutame, sest meie oleme selleks valitud, meie käes on võim. Teisalt ka kohalike inimeste puhul on küsimus unistamise julguses. Sageli on ees sisemised piirid.

Pilistvere on selles kontekstis sümbolne koht, kuna on seotud vabaduse ja iseseisvumise liikumisega. Tasub meenutada, et 20-25 aastat tagasi juleti mõelda! KÕIK mõtted olid teretulnud. Lubatud olid nii õiged kui ka valed mõtted.

Riigi edenemise ja edukuse varjus on tekkinud mõtte kivis-

tumine ning sellised mõttemustrid võtavad inimeselt oskuse või ka võime tulla mõttele: aga tee me hoopis ise.

Samas aitavad ümberringi toimuvad pretsedendid muuta valitsevat mõttemustrit. Ei maksa heituda meedia mantrast ja kritiseerida mida või kuidas ta maaelu kirjeldab ning sellest räägib. Las meedia elab enda elu ning palju on ka elu edendavatest lahendustest rääkivaid kanaleid, nagu Külauudised, mitmed ERRI saated jne.

Külad saavad areneda aga läbi protsesside: olgu selleks siis üheskoos unistamine ning arengukavade kokkupanek ning sealt edasi juba ka sammude astumine nende unistuste elluviimisel. Kui leitakse ülevallaline või maakondlik tugevus, siis sellele saabki ühiselt panustada.

Üle-eestiliselt töötaks hästi terviseturism. Selline teraapiavorm, mis ei ole SPA vaid puhkus, kus inimene saaks maa-lla tulla, olla, terveneda ja puhata. Metsikus vormis see juba toimib, sest sellenaseid laagreid on juba sadades kui mitte tuhandetes üle Eesti.

Mida muutuseks on vaja?

Esimene samm: riik saaks toetada noori peresid maale minekul. Olgu selleks siis perepõhised toetused või infrastruktuuri toetused (vesi, internet, tee). Kuid see peaks olema riiklik poliitika – plaan, rahastus, programmid.

Selles ettevõtmises peab aga säilima katsetamisjulgus: valmisolek selleks, et planeeritu ei lähe täpselt nii nagu oodatud.

Teine samm: kaasa tuleb aidata seaduste ja riigieelarve poole pealt. Pilooprojektid näiteks kogukondadele oma kooli rajamiseks. Ettevõtmiste, kui elusorganismide jälgimine. Üldine eksperimenteerimine ja katsetamine vaim, kus õpitakse vigadest.

Kui väljastpoolt öeldakse, kuidas peavad asjad olema, siis kaob ära inimese enda julgus. Julgusega peab kaasnema küll vastutus, kuid seda ei tuleks võtta väga dramaatiliselt, sest mida niivõrd hullu ikka juhtuda saab, kui oma elu eest ise vastutus võtta.

Riik ei saa olla ega võtta kodaniku lapsehoidja rolli.

Rahvastikuloenduse tulemused töötavad tulla hirmutavad. Kas elu maal saab otsa?

Ei saa. Praegusaja inimesed on väga mobiilsed: mitu elukohta, kaugtöö. Ja ka selline elu võib olla täiesti vastuvõetav. Ühte kohta juurte alla ajamine ehk ei toimi enam nii nagu 100 aastat tagasi. Häid näiteid kogukondadest, kuhu noored tulevad on mitmeid. Vaja on elu ja särtsu! Ühena juba päris paljudest näidetest Haanja, kuhu on end sisse sättinud Erkki Peetsalu (National Geographics Eesti peatoimetaja) ja Sulev ja Kadri Valner (ajakirjanikud) tõestab, et tänapäeval ongi selline elu võimalik ja sheff! Selline elu toetub olemasolevate identiteetide arendamisele. Kohapealne julgustus ja kaasaaitamine aitab kaasa maaelule tervikuna.

“Kui väljastpoolt öeldakse, kuidas peavad asjad olema, siis kaob ära inimese enda julgus.”

Käes on kesksuve aeg. Pilistvere jaoks vilgas ja toimekas: suvised leerilaagrid kogudusemajas, täistuuridel töötav noorte ettevõtmine suvekohvik “Ingel”. Rahvast liigub rohkesti nii kalmistul, rannas kui ka lihtsalt teeliseks väisates “kuurortküla”, nagu me isekeskis Pilistveret hellitavalt kutsume. Eritiseks teevad 2012 aasta suve 2 suuremat sündmust: koguduse 790 juubeliaasta tähistamine ning liikumine Kodukant üle-eestiline ettevõtmine Avatud külavärvad. Võimalus näidata meie pusimisi, rõõme ja väljakutseid siin Eestimaa südames. Ikka usus, et elu on mõtestatud seal, kus vaim ja käsi adra külge säätakse.

Ilu on habras

Mida ühed aastatepikkuse ustava töö ja armastusega on rajanud, seda võib hetkega lõhkuda, täis sodida või maha kiskuda. See, milline nägu on meie kogukonnal seesmiselt ja hingestatusest kui väliselt ilmelt, on meie, aga eriti meile eelnevat põlvete kätetöö.

Siin, Pilistveres, oleme püüdnud mitte käia käsi pikal abi palumas, vaid ise hoolitsenud oma ümbruse ja ka seesmise kasvamisega eest.

Koolitustel või talgutel pole küll kaasa löönud kõik, kuid koostetu on siiski kõigile heaks kasutamiseks. Koostöö soomlastega on toonud Pilistverre võimalusi, mida ühel väikesel maakohal muudu ei oleks: töökohti ja investeeringuid – otsesõnu raha küla hüvanguks. Seda kurvem on, et hea töö lõhkumine ja maha kiskumine on seotud meie oma inimestega. Neidki inimesi on kogukond hoidnud, aidanud ja toetanud. See paneb mõtlema.

Siiski ei ole mina valmis alla kirjutama eestlaslikule pessimismile: iga heategu saab karistada. Sest headusel ei ole joodikust jõmmide rüüskamise, lõhkumise ja omakohtuga mingit pistmist. See on lihtlabane kurjus ja rumalus. Kahjuks pole selliselt käituvad inimesed armastust ja headust ära tundnud.

12. juuli õhtu vägivaltsimine soome noortega näitab, kui habras on kõik, mida inimene headuses luua suudab ja kui vähe on vaja, et aastatepikkune hool ja armastus jalge alla trambitaks.

Elame siiski lootuses. Mina loodan, et soomlased annavad Pilistverele uue võimaluse ega loobu eesti maaelu toetamisest. Ning et inimesed tunnevad ära headuse ja armastuse.

Elame, näeme.

Hermann Kalmus
Ennekõike külaelanik

www.kulad.ee

Avatud külavärvad

21. juulil, laupäeval, on avatud Pilistvere küla värvad

Kell 12.00 päeva avamine Ingli kohvikus: edasised tegevused kulgevad jooksvalt.

Suvekõök: moositalgud, tarnapunumine, külasupp ja -pitsa

Järverand: rannavolleturniir ja -melu

Suvekohvik: Pilistvere kihelkonnaraamatu tutvustus

Pilistvere noorte näitus “Mina 15 aasta pärast”

kell 20.00: õhtune terrassikontsert Ele Millistfer

Ilmub külaleht ja toimub giidituur: “Läbi küla”; teelistele on avatud kiriku ukseid külastuseks ja palveks.

Ootame külla ning kaasa elama!

Korraldaja: Eesti Külalikumine Kodukant. Projekti rahastab Kodanikuühiskonna Sihtkapital

KÜSK Kodanikuühiskonna Sihtkapital

Pilistvere küla

Eesti Kultuuripärandi Sihtkapital

ERR Eesti Rahvaarhiiv

Mis on külas kõige tähtsam?

Rein Sikk, Eesti Päevalehe ajakirjanik

Valetavad need, kes väidavad et küla aluseks on perfektne arengukava või hästikoostatud europrojekt kümme kuud aastat kasutamata seisva kiigeplatsi ehitamiseks.

Kui saabun kuhugi külasse on minu jaoks olemas vaid üks kindel indikaator - kuulutustetulp. Kui see kirendab värske mee pakkumistest, teadetest puulõhkuja vajaduse kohta või kasvõi appihüüetest valge hane kadumamineku kohta siis on küla elus. Ja suhtleb. Ja teatab. Ja usaldab. Kui mitte, siis kahtlen kõlavates arengusõnades. Nii lihtne see ongi. Isegi maailma ilusaimat armastuskirja olen oma koduküla Kadrina kuulutustetulbal näinud.

Aga mitu kuulutust on Sinu küla teadetetahvil?

Lühiuudised

Pilistvere järverand sai parendatud

2008. aastal noorte algatusest ja Põllumajandusministeeriumi projektitoetusest "Maal on mõnus" hoogu saanud ranna-ala arendus, on tänaseks jälle sammukese edenenud. Algselt savipinnasega kaetud pind on tänu firmale Acropolis saanud juurde hädavajalikke lisaliivakoormaid, mida aitas transportida ja suuremaid laialilükkamisi teha Kõo Agro meeskond. Väiksemaid rehatoid teid aga talgukorras soome noored Äänikoskilt ja Siuntio kogudusest. Kõik tööle- on ju Pilistvere moto!

Nüüdseks on vetteminek muudetud laugjamaks ja turvalisemaks ka kõige väiksematele.

Avajiku valveta ranna hädavajadus oli ka infotahvel, mis tuleks meelde supluskohta kultuuri ning annaks teavet ohu korral. Kas jõuame sel aastal ka valmis ja paika panna ka rannakabiini sõltub paljuski sõprade-partnerite heast tahtest ja võimalustest. Kindlasti toimub rannas aga planeeritud rannavolleturniir, mille eestvedajaks on kohalik noorte spordiühing Hoia Oma Tervist!

Vabadussõja mälestusmärgi pesupäev

1991. aastal taasavati pidulikult Pilistveres Vabadussõja mälestusmärk. Ühelt ja rahvarohkelt nagu igalpool mujalgi Eestimaa paikades. Suurte pärnade all ning elupuuheki taga nõukogude ajal varjus, kuid siiski maha võetud Eesti aega meenutav pühamu, oli aastakümneid lammas- te karjamaa, laste liivakastiala ja mis kõik veel. Ilmselt harjutigi peidetud olemusega, sest ka 1991 aasta taas- avamisel suuri muudatusi ei tehtud. Teadjaid väikese küla ajaloolisest märgist jäi aina vähemaks. Küllap see oli põhjuseks ja ajendiks, miks külaaktiivi eestvõttel suured tööd pärnade kärpimisel ja kuivanud elupuuheki väljajuurmisel ette võeti.

Muutused on olnud suured ning tulemus on avar ja teele pais- tev ausammas koos lipumastides lehvivate trikoloridega. Peatu- vaid autosid ja pildistavaid inimesi on nähtud samba juures roh- kem kui mõni loetud kord. Vabadussõja mälestusmärk on jälle avatud.

Tänu kõigile tegijatele ning neile julgetele, kes muutuste taga oskasid näha suuremat visiooni.

Mudajalka!

See, et jaanilaupäeval vihma kallab nagu oavarrest tõmbas suu- ääred ikka allapoole küll. Peenikest tihedat vihma sibistas taevast alla keskpäevast hilise pärastlõunani. No ütlemine terve jaanikjalka turniiri aja. Aga vastupidiselt kehvale ilmale, said mängijad just- kui sellest hoogu: pori lendas platsil ja jalgpallurid lendasid möö- da pori. Puudujaid ja virisejaid ei olnud: jaanikujalka oli täismäng. Osalejaid: Imaverest, Võhmast, Kõost ja Pilistverest. Ning üllatus- võistkond: seelikutes naised, kes mudajalkat rassisid turniiri võit- ja – Võhma meeskonnaga võiduka lõpuni 4:3!

Küla turvalisus peab saama lahenduse

Et 12. juuli õhtu Pilistveres šokeerivaks kujuneb, ei osanud küll keegi oodata või karta. Küla peateel, kiriku vahetus läheduses rääskavad jõmmid ületasid igasuguse piiri ähvardades laagris vii- bivaid ning jalutama tulnud soome noori. Küllap võtab politsei asja tõsiselt, sest erakordset juhtumit on kajastanud pea kogu Eesti meedia. Küll aga peame küllana ka ise jätkuvalt turvalisuse probleemiga tegelema. Kevadel kohaliku omaalgatuse program- mist (KOP) eitava vastuse saanud turvasüsteemide ülespanek lä- heb sügisel uuele ringile – ehk on meedias kajastunud probleem nüüd ka hindamiskomisjonis tõsisemalt võetav kui varem.

Oksjonikorv läheb haamri alla õhtusel terrassikontserdil.

Tee oma panus!

Kaua tehtud kaunikene

19. juunil esitleti Pilistvere pastoraadis mahukat 600 lehekül- jelist suurteost Pilistvere kihelkond- Eestimaa Taani". Autoriks

Heiki Raudla ning koostajateks suur hulk kohapealseid kodu- ja kultuuri- loohuvilisi inimesi. Raamatu valmimi- ne kestis mitmeid aastaid ning lõpuks sai kogumik ka kena väljanägemise ja teostuse. Tänuõnad rahastuse toetu- se eest Leader-Pria 2 tegevusgrupile ning teostajale Kuma kirjastusele. Tegemist on kinkeraamatuga, mida jaga- takse 4 kohalikus omavalituses (Türi, Imavere, Kõo, Võhma) ning Pilistvere koguduses.

Kogudus 790 ja Külapäev

25. augustil

13.00 kirikukontsert "Palve": Tõnis Mägi, Jaan Tammsalu, Pilistvere noortekoor
15.00 Külapäev rahvamaja hoovil: lasteteater, Pilistvere rongiliin, külapilt, tugev maatoit, suvekohvik, külalet, küla Nael, õhtune simman, muinastuled järvel.

* Üritused on tasuta, annetuse saab teha koguduse tööle või küla edenemisele kohapeal.

SUVEKOHVIKU TERRASSIKONTSERDID ALGUS KELL 20.00

21. juuli: Ele Millistfer
26. juuli: Viljandi Folk raames: Ülepõlve
02. august: Marek Sadam
15. august: Laura Junson ja Erko Niit

TUND AEGA HEAD MUUSIKAT, HÕRKU KOHVI JA
PIIRITUT SUVETUNNET

KONTSERDID ON TASUTA: TOETAVAD KÜSK,
KULTUURKAPITAL JA EELK PILISTVERE KOGUDUS

Kus on küla süda?

Küllil Vollmer, Eesti Külaliikumine Kodukant

Küla süda on tema inimesed. Ükski hoone pole midagi väärt kui seal ei toi- meta inimesed. Nad annavad hoonele elu, määravad tema saatuse. Väga palju loeb külakogukonnas eestveda- jast- sädeinimesest, tema kaasamis- oskusest. Üksi toimetades pumpab süda nõrgalt, vaevukuuldavalt. Koos tehes tekib sünergia, mis paneb sü- dame kõvasti põksuma ja elurõõmu tundma kõigil, kes kaasatud. Hoone saab uue hinguse, vanast võib saada uus, uuest vana. Aja- lugu teevad ja hoiavad inimesed, sest mälestused liiguvad põlvest põlve inimeselt inimesele. Küla süda seiskub kui seal pole enam inimesi. Loodan, et Eestimaal ärkavad kõik ununud külad ja südamed tuksuvad üha kõvemini. Külade ühine tukse peaks kuuldav olema otsustajateni. Küla elab!

Mis on Pilistveres erilist?

Vilma Alles, Pilistvere külava- naema, 79 a

No on ikka eriline koht küll: elan juba aastaküm- neid samas majas: aja- loolises Pilistvere Pritsimajas, aga elukohaks on tulnud aega- de jooksul märkida: Põltsamaa vald, Mõisaküla külanõukogu, Suure-Jaani rajoon, Pärnu ob- last ja nüüd Kõo vald, Viljan- dimaa. Kolhoosidest olen "üle elanud": Kuldtahe, Kõo ja Võh- ma kolhoosi. Sama maja-sada aadressi!

Jaan Tootsen, Ööülikooli käi- vitaja ja vedaja, 38 a

See oli 99 aastal kui tegin üli- kooli lõpu- tööd. Mind tõi Pilist- verre see,

et avasta- sin Akadeemiast Uku Masingu kirjad Vello Salumile. Otsusta- sin et lähen Pilistverre ja otsin Salumi üles. Oli üliõpilasaeg ja rahaga hirmus kitsas, tulin hää- letades. Kaarti ei onud ja mäle- tan, et kõndisin pikalt jala kuni hakkas paistma Pilistvere kiriku torn nagu maamärk (eesti maa- kirikute kõrgeim!). Kiriku juurde jõudes nägin ületee vana pasto- raati, kus aga valitses vaikus. Taamal aga seisis suur helero- heline maja. Mõtlesin endamisi, et lähen küsin "lossielanikelt", et kust võiksin leida Salumi. Aida juures käis kibe töö ning sin- na ma suundusingi, et küsida: "Hallo, kus siin on pastoraat ja Vello Salum?" Aida alt astus väl- ja vitaalne vanahärra surus te- rekäe pihku. Koheselt leiti mulle tööriided ja Salum kergitas ka- tet oma teooriast selle üle kui- das töö liidab inimesi."Niimoodi saame paremini tuttavaks, saab näha mis mees oled."

Heiki Aren: Pilistvere külava- nem, 42 a

Nagu ikka on erilised kogemused seotud lapsepõlve- ga. Pilistve- re jõnglasi (aga ka täismehi) on ikka huvi- tanud kalapüük. Nii minagi sain oma elu suure kogemuse päe- val, mil esimest korda jõe ääres – Hobusehaua- spinningut kat- setasin. Ikka puraka (haugi) jä- rele oli isu. Viskan aga viskan spinningut vette, aga ei miskit. Ühtäkki oli spinning sassis ja vussis. Siunasin ennast ja vaa- tasin ringi, ega kedagi nägemas pole. Püüdsin tamiili kuidagi lahti harutada, aga suuremaki pusaks see veel kiskus. Ühtäkki tunnen, et purakas on tõepoo- lest konksu otsas! Murdsin veel puu küljest hargi, mille otsa saak riputada ning- koju. Siia- ni on praehaugi maitse mokka mööda! Ja eluõppetund- suu- rest vusserdisest võib suure saagi välja võluda – kehtib ka mujal elus ©

Pilistvere Jõulumaa 2012

Sel aastal jälle lastele ja peredele rõõmu Jõulumaal 14.-15. detsembril: käelised tegevused töötubades, esinejad, jõuluvana ja päkapikud, jõulustseen, Ingli kohvik. Lumeanni korral ka lumememmemaa ja saanisõit. Info: Pille-Riin P. Kalmus 5564 6222

Avatud Külavärvate ettevõtmist ja külaelu toetavad: Liikumine Kodukant, KÜSK, Hasartmängumaksunõukogu, EELK Pilistvere kogudus, Pilistvere külaselts "Pillistfer"